

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشروح مذاکرات شورای نگهبان

سال ۱۳۹۳

بخش اول

(فروردین تا شهریور)

پژوهشگاه شورای نگهبان

سرشناسه: جمعی از پژوهشگران
عنوان و نام پدیدآور: مشروح مذاکرات شورای نگهبان، سال ۱۳۹۳، بخش اول (فروردین تا شهریور) /
تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران.
مشخصات ناشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۵.
۸۴۳ ص.؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: نمایه.
موضوع: شورای نگهبان -- صورت مذاکرات
موضوع: Shoraye negahban -- Publication of proceeding
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۹م۵ش/۲۵۱۲ KMH
رده بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵۰۵

مشروح مذاکرات شورای نگهبان

سال ۱۳۹۳

بخش اول (فروردین تا شهریور)

تحقیق و تنقیح: جمعی از پژوهشگران به ترتیب حروف الفبا:

عمار امیری آرانی، حسین امینی پزوه، محمدحسن باقری، علی تقی نژاد، محمدبرزگر خسروی، عباس حسنخانی، سید احمد
حسینی پور اردکانی، حمیدرضا صادقیان، حسین فاتحی زاده کلخوران، کاظم کوهی اصفهانی، محمد مهاجری، محمد میثم نداف پور
پیاده سازی و تنظیم: محسن بیات، سید حامد چاوشی، علیرضا صحت قول نیکی، یاسر مجاهد، رضا نادى زاده و سعید همت یار

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: بهار ۱۳۹۷ - تیراژ: ۵۰۰ جلد - قیمت: ۹۹۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۲۲-۸

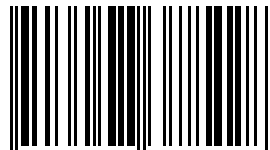
تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲

فکس: ۰۲۱- ۸۸۳۲۵۰۸۰

تلفن: ۰۲۱- ۸۸۳۲۵۰۴۵

www.shora-rc.ir

nashr@shora-rc.ir

9 786008 378228

مشروح مذاکرات جلسه ۱/۵/۱۳۹۳

مشمول بر موضوعات زیر:

- ۱) نطق پیش از دستور
- ۲) لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (STCW) (اعاده شده از شورای نگهبان)
- ۳) اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم و اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار
- ۴) لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن (اعاده شده از شورای نگهبان)

می‌کند. این اتفاقات در تاریخ اسلام خیلی بی سابقه است. به نظرم هیچ‌گاه تا به حال این‌طوری نبوده که دو سه کشور اسلامی این‌طور مورد تهاجم واقع بشوند و این‌طور مردمش قتل عام بشوند و کسی هم به دادشان نرسد و اینها نه غذا داشته باشند، نه آب داشته باشند، نه دارو داشته باشند، نه دکتر داشته باشند. بعضی از آنها با حملات دشمن شهید می‌شوند و بعضی از آنها بر اثر بی‌دروبی یا آثار دیگری که این جنگ دارد تلف می‌شوند. خداوند ان‌شاءالله به آنها صبر بدهد تا در مقابل دشمنان مقاومت بکنند و ان‌شاءالله پیروزی نهایی را نصیبشان بکند و به ما هم که غصه‌ی آنها را می‌خوریم و واقعاً برای آنها ناراحت هستیم و در غم آنها شریک هستیم، اجر بدهد ان‌شاءالله. بررسی این دستورات جلسه‌ی امروز که در خدمتتان هست را به ترتیب شروع می‌کنیم.

لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰

اعضای کنوانسیون بین‌المللی

استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و

نگهبانی دریانوردان (STCW)

(اعاده شده از شورای نگهبان)

منشی جلسه - بسم الله الرحمن الرحيم. دستور اول، «لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (STCW) (اعاده شده از شورای نگهبان)»^۱

۱. لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (STCW) در تاریخ ۱۳۹۱/۸/۷ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، نهایتاً در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۵ به تصویب نمایندگان رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۱۹۵/۱۶۷۷۳ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۷ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه، در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر ابهام در این مصوبه را به دلیل اینکه پیوست مصوبه به شورا ارسال نشده بود، طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۲۷۸ مورخ ۱۳۹۳/۴/۴ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، با ارسال مجدد مصوبه همراه با پیوست در نامه‌ی شماره ۱۹۵/۲۴۷۰۱ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۵ مجلس، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسات مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۵ و ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

تلاوت آیاتی چند از کلام الله مجید

نطق پیش از دستور

آقای جنتی - بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا و مولانا ابي القاسم محمد (ص) و على اهل بيته الطيبين الطاهرين المعصومين لاسيما الحجة بن الحسن العسكري عجل الله تعالى فرجه الشريف. ايام گذشته که ايام سوگواری حضرت امیرالمؤمنین علی علیه السلام بود را تسلیت عرض می‌کنم. این مصیبت، بزرگ‌ترین مصیبتی بود که بعد از رحلت پیامبر عزیز اسلام و حضرت زهرا سلام الله علیها بر امت اسلامی وارد شد. حالا حکمت و مقدر الهی هر چه بوده، ما باید در مقابل مقدرات تسلیم باشیم و صبر کنیم. ايام ماه مبارک رمضان دارد سپری می‌شود. عيد فطر را در پیش داریم که امیدواریم ان‌شاءالله این عيد برای همه‌ی مسلمین و بر ما و بر شما مبارک باشد. خداوند اگر اعمال نیکی داشتیم قبول کند و اگر خطایی داشتیم بیامرزد و ان‌شاءالله مشکلات مردم مسلمان و شیعیان علی علیه السلام به برکت دعاهايي که در این شب‌های قدر شد برطرف بشود و حل بشود یا به حداقل برسد. خدا ان‌شاءالله مریض‌هایمان را هم شفا بدهد. آن چیزی که این روزها بیشتر دل‌ها را می‌سوزاند همین اتفاقاتی است که در فلسطین و در عراق دارد می‌افتد و در سوریه ادامه پیدا

می آورند و توضیح می دهند.

آقای سلیمی - اشکال این مجمع، همان اشکالی است که مجمع مشورتی حقوقی گرفت. این همان اشکال شما است که آن دفعه آن را وارد ندانستید. آن مسئله که حل شد.

آقای مدرسی یزدی - نه، بیان این اشکال در این گزارش، یک مقداری فرق می کند.

آقای سلیمی - گفته اند که مفهوم این عبارت که [خدمه تا قبل از چهار ساعت] از الکل استفاده نکنند، خلاف شرع است.

آقای مدرسی یزدی - نگفته اند عبارت مفهوم دارد.

آقای سلیمی - پس چه گفته اند؟

آقای مدرسی یزدی - در کجای آن گزارش گفته اند که عبارت مفهوم دارد! اشکالی که ما در جلسه قبل گفتیم وارد نیست، مربوط به برداشت از مفهوم عبارت بود؛ ولی شاید مجمع مشورتی فقهی در اینجا بیان دیگری داشته باشد. خودشان [= فقهی حاضر در جلسه مجمع] باید بیابند و توضیح بدهند. مجمع مشورتی فقهی نگفته است که عبارت مفهوم دارد؛ نوشته است: «... اتخاذ تدابیر مقتضی طبق الزامات بخش الف - ۸/۱ لازم دانسته شده است...». حالا ما نمی دانیم این «لازم» را از کجا آورده است؟ اگر این برداشت از مفهوم عبارت باشد، این اشکال وارد نیست؛ ولی بندگان خدا این (۳۰۰) صفحه را خوانده اند، اما شما می خواهید آن اشکال را به این یک کلمه، رد کنید.

آقای شبزنده دار - تقریباً همه ی این موارد مذکور در این (۳۰۰) صفحه در مجمع دیده شد. عمده ی مباحث قطعنامه ها، همان بحث های فنی بود و چیزهایی نبود که حالا شامل مسئله ای خلاف شرع باشد، جز همانی که آقایان اعضای مجمع مشورتی حقوقی هم اشاره کرده بودند. حالا در این گزارش، به دو جا اشاره شده است که در گزارش مجمع مشورتی حقوقی به یک مورد آن اشاره کرده بودند.

آقای مدرسی یزدی - بفرمایید توضیح بدهید.

آقای شبزنده دار - مورد اول: در قطعنامه ی اول آمده است که: «در شرایط اضطراری مرجع دریایی می تواند به یک دریانورد اجازه دهد تا زمان رسیدن به اولین بندر دارای پزشک عمومی

→

متعرض وضعیت های طبیعی می باشد که معمولاً از سه ماه تجاوز نمی نماید و موارد اضطرار از این بند خارج است.» نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۹۳/۱۵۷/ف/۹۳ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱، قابل دسترسی در نشانی زیر: yon.ir/PWYrA

است. این مصوبه در جلسه ی هفته ی قبل [مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۵] بررسی شد که قرار شد مجمع مشورتی فقهی هم درباره ی آن نظر بدهد.

آقای رهپیک - اشکال اصلی این مجمع هم همان اشکال قبلی مجمع مشورتی حقوقی، راجع به مصرف الکل است.^۱ حاج آقا، آن دو تا قطعنامه (۳۰۰) صفحه بود.

آقای علیزاده - بله.

آقای رهپیک - الان مجمع مشورتی فقهی گزارش کارشناسی اش را نوشته است.

آقای رهپیک - یکی از اشکالات، مربوط به متن صفحه (۱۹۱) است. اشکال اولی که در گزارش این مجمع نوشته است این است که نظر یکی از اعضا این بود و بقیه ی اکثریت اعضا نظرشان در مورد اضطرار این طور نبود.^۲ حالا خود فقها تشریف

۱. «... به علاوه در بند (۱۰) بخش الف - ۸/۱ (سلامت برای انجام وظیفه) فصل هشتم (استانداردهای مربوط به نگهبانی) قسمت (الف) (استانداردهای اجباری در مورد مفاد ضمیمه کنوانسیون اس تی سی دلبیو) ضمیمه قطعنامه شماره (۲) (صفحه ۱۹۱) چنین مقرر شده است که «هر مرجع دریایی، می تواند به منظور جلوگیری از سوء استفاده از الکل، حدی برابر با حداکثر (۰,۰۵) (درصد میزان الکل در خون (بی ای سی) یا مقدار (۰,۲۵) میلی گرم در لیتر الکل در بازدم، و یا مقداری از الکل که بتواند به ایجاد چنین غلظتی از الکل منجر شود، را برای فرماندهان، افسران و سایر دریانوردان در حین اجرای وظایف تعیین شده ایمنی، امنیتی و محیط زیستی تعیین نماید.» از آنجا که حکم این بند به طور ضمنی مصرف الکل در پایین تر از حد تعیین شده را مجاز می شمارد، حکم این بند نیز در این حدود شبهه مغایر با شرع دارد. همچنین از آنجا که در بند (۲) مقرر ۸/۱ (سلامت برای انجام وظیفه) فصل هشتم (نگهبانی) ضمیمه قطعنامه شماره (۱) (صفحه ۲۸) با عبارت «هر مرجع دریایی باید به منظور جلوگیری از سوء استفاده از داروها و الکل، اطمینان حاصل نماید که تدابیر مقتضی طبق الزامات بخش الف - ۸/۱ [قسمت (الف) ضمیمه قطعنامه شماره (۲)] و ضمن توجه کافی به راهنمای بخش (ب) - ۱/۸ آیین نامه اس تی سی دلبیو [قسمت (ب) ضمیمه قطعنامه شماره (۲)] اتخاذ شده است»، بر اجرای احکام مورد اشاره در بالا تأکید شده است، این بند هم مبنیاً بر ایراد قبل، در همان حدود شبهه مغایرت با شرع دارد. ...» نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۳۰۴۰۱۸ مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۴، صص ۱-۳، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/vEAV7

۲. «ص ۹، قطعنامه اول، مقرر ۱/۹ استانداردهای پزشکی، بند (۷): در شرایط اضطراری مرجع دریایی می تواند به یک ... مشروط بر اینکه ۱- مدت اجاره از سه ماه تجاوز نکند.

بررسی: نظر یکی از اعضا این بود که اطلاق مقید نمودن اجازه فعالیت به عدم تجاوز از سه ماه از جهت شمول نسبت به مواردی که اضطرار در فعالیت نمودن این دریانورد به مدت بیش از سه ماه است، وجهی نداشته و خلاف شرع می باشد. در مقابل نظر سایر اعضا این بود که بند مذکور

←

بخوانم: «هر مرجع دریایی می‌تواند به منظور جلوگیری از سوء استفاده از الکل، حدی برابر با حداکثر (۰,۰۵) درصد میزان الکل در خون (بی ای سی) یا مقدار (۰,۲۵) میلی‌گرم در لیتر الکل در بازدم و یا مقداری از الکل که بتواند به ایجاد چنین غلظتی از الکل منجر شود را برای فرماندهان، افسران و سایر دریانوردان در حین اجرای وظایف تعیین‌شده‌ی ایمنی، امنیتی و محیط زیستی تعیین نماید.»^۳ اشکال آقایان این بود که بالاخره این بند دارد مصرف الکل را در این حد تعیین‌شده تجویز می‌کند و این خلاف شرع است. جوابی هم که در مقابل این نظر داده می‌شد، این بود که مطلب این بند این‌طور نیست که دارد مصرف الکل را در این حد، من حیث هو هو تجویز کند، بلکه می‌گوید اگر تا این حد از الکل مصرف شد، پرداختن به اشتغالاتی که شغل مصرف‌کننده‌ی الکل است، ممنوع نیست؛ ولی در مصرف مازاد بر این از نظر شغلی و آن کاری که در کشتی بر عهده‌ی مصرف‌کننده است ممنوع است. حالا من عبارتی را که آقایان اعضای مجمع مشورتی فقهی گفته‌اند را می‌خوانم. آن اشکال، این بود که بالاخره این بند دارد مصرف الکل را تجویز می‌کند.

می‌باشد؛ زیرا بر اساس این بند، اتخاذ تدابیر مقتضی طبق الزامات بخش الف- ۸/۱ لازم دانسته شده است و مستفاد از الزامات بخش الف- ۸/۱ (که مذکور در صفحه (۱۹۱)، فصل (۸) از ضمیمه قطعنامه دوم اصلاحات مانیل در مورد آیین‌نامه آموزشی، صدور گواهینامه و نگهداری دریانوردان، استانداردهای مربوط به نگهداری بخش الف- ۸/۱ سلامتی برای انجام وظیفه - بند (۱۰) می‌باشد) آن است که استفاده مقدراری از الکل (حدی برابر (۵) صدم درصد میزان الکل در خون ...) تجویز شده است و تجویز شرب الکل حرام بوده و لذا خلاف شرع می‌باشد. در مقابل نظر یکی از اعضای محترم آن بود که مستفاد از بخش الف- ۸/۱ آن نیست که هر کسی بخواهد دریانورد گردد لازم است این مقدار از الکل را استفاده نماید، بلکه این بخش متضمن این مطلب است که دریانورد در مقام انجام وظیفه و از نظر کاری بیش از این مقدار نمی‌تواند استفاده نماید؛ بدین معنا که استفاده از الکل به مقدار حد تعیین‌شده مانع از اشتغال به کار مورد نظر نبوده و مازاد بر آن قانوناً مانع است و بالاخره تعیین حد برای این مطلب است نه تجویز شرب من حیث هو. البته نظر اکثر اعضاء این بود که بالاخره مستفاد از بخش الف- ۸/۱ آن است که در مقام دریانوردی می‌توان این مقدار خاص از الکل را استفاده نمایند و این مطلب تجویز شرب الکل بوده و خلاف شرع می‌باشد. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره ۱۵۷/ف/۹۳ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱، قابل دسترسی در نشانی زیر: yon.ir/PWYrA

۳. بند (۱۰) بخش الف- ۸/۱ سلامت برای انجام وظیفه، فصل هشتم استانداردهای مربوط به نگهداری، قطعنامه (۱)، اصلاحات مانیل در مورد ضمیمه کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزشی، صدور گواهینامه و نگهداری دریانوردان ۱۹۷۸ برابر با ۱۳۵۷.

معتمد آن عضو، بدون داشتن یک گواهینامه پزشکی معتبر فعالیت نماید ...»^۱؛ یعنی اگر مثلاً یک پرسنلی از کشتی‌ها گواهینامه پزشکی را از دست داد، این بند، تا سه ماه به او فرصت تمدید گواهینامه را داده است. بعضی از آقایان اشکالشان این بود که ممکن است مواردی باشد که مدت ضرورت فعالیت بیش از این مقدار، مورد نیاز باشد؛ مثلاً فرض کنید که کشتی گرفتار دزدان دریایی شده است و گرفتاری آن چهار یا پنج ماه طول کشیده است. خوب، طبق این قانون فردی که گواهینامه پزشکی ندارد بعد از گذشت سه ماه، دیگر نمی‌تواند به فعالیتش ادامه بدهد. بنابراین می‌گفتند این تقیید مثلاً خلاف شرع است. حالا جوابی هم که در مقابل داده می‌شد این است که چنین فرضی خیلی مستبعد است و معمولاً موارد این‌چنینی پیش نمی‌آید. این بند دارد می‌گوید که دریانورد پس از گذشت سه ماه از آن فعالیت برکنار بشود.

آقای مدرسی یزدی - خوب، بشود.

آقای شب‌زنده‌دار - خوب می‌گویند این کار، ظلم به آن فرد است.

آقای مدرسی یزدی - چه ظلمی است؟! از اول، قرارداد این‌چنین است. حالا اگر کسی ولو اینکه سخته بکند و هیچ تقصیری هم نداشته باشد، تقصیر کسی نیست. مهم‌تر از این موضوع این است که نتیجه‌اش چه می‌شود؛ یعنی حالا اگر فرض بکنید که آن فرد نتواند فعالیت کند، نتیجه‌اش چه می‌شود؟

آقای شب‌زنده‌دار - نتیجه‌اش همین است که بدون اینکه [رفع اضطرار شود، دریانورد از کار خود محروم می‌ماند]. حالا این، اشکال بعضی از اعضا بود. مورد دوم که اشکال بعدی است در صفحه (۱۹۱) است.^۲ ابتدا خوب است من عبارت قطعنامه را

۱. بند (۷) مقرر ۱/۹ استانداردهای پزشکی، فصل اول قطعنامه (۱) اصلاحات مانیل در مورد ضمیمه کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزشی، صدور گواهینامه و نگهداری دریانوردان ۱۹۷۸ برابر با ۱۳۵۷: «۷- در شرایط اضطراری مرجع دریایی می‌تواند به یک دریانورد اجازه دهد تا زمان رسیدن به اولین بندر دارای پزشک عمومی معتمد آن عضو، بدون داشتن یک گواهینامه پزشکی معتبر فعالیت نماید مشروط بر اینکه: ۱- مدت این اجازه از سه ماه تجاوز ننماید؛ ۲- دریانورد مورد نظر یک گواهینامه پزشکی منقضی‌شده داشته باشد که اعتبار آن به تازگی به اتمام رسیده است.»

۲. «ص (۲۸)، فصل هشتم، مقرر ۸/۱ سلامت برای انجام وظیفه، بند (۲): هر مرجع دریایی باید به منظور جلوگیری از سوء استفاده ...

بررسی: نظر اکثر اعضاء مجمع این بود که بند مذکور خلاف شرع

بار شود. در اینجا فقط یک حکم تکلیفی در مورد مانعیت اشتغال آمده است. اگر بحث مانعیت اشتغال باشد، قطعنامه اصلاً در مقام بیان بقیه‌ی احکام وضعی یا تکلیفی آن نیست که آنها چطور باید باشد.

آقای شب‌زنده‌دار - اتفاقاً قطعنامه همین را می‌گوید؛ دارد این حیث را مطرح می‌کند؛ یعنی حیث اشتغال، نه من حیث هو خوردن الکل را.

آقای یزدی - بله، واقعاً نمی‌شود گفت قطعنامه در مقام اجازه‌ی شرب الکل است؛ چون بحث بر سر حکم شرب الکل نیست.

آقای شب‌زنده‌دار - اگر دریانورد یک مقدار الکل خورده باشد، رانندگی‌اش اشکال ندارد.

آقای ابراهیمیان - یعنی سر جای خودش، دریانورد را مجازات هم می‌کنیم، ولی این مقدار شرب خمر مانع از رانندگی یا پشت سکان قرار گرفتن نیست.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، یعنی نه اینکه باید این مقدار را بخورد، بلکه اگر خورد رانندگی کردن این دریانورد ممنوع نیست.

آقای یزدی - حالا جواب اشکال بعدی را بفرمایید.

آقای مدرسی یزدی - مواقعی بوده است که آقایان اعضای شورای نگهبان درباره‌ی برخی از مصوبات می‌گفتند که این مصوبه خلاف شرع نیست یا خلاف قانون اساسی نیست، اما می‌گفتند با استظهار این مطلب که مثلاً فلان‌طور است یا فلان‌طور است، ما آن را خلاف شرع نمی‌دانیم. در اینجا هم اگر آقایان این‌چنین بکنند و با استظهار این مطلب که این حکم قطعنامه فقط برای جلوگیری از سوء استفاده، حدی تعیین کرده است، اشکالی باقی نمی‌ماند؛ چون قطعنامه اصلاً حکمی برای تجویز شرب خمر ندارد.

آقای یزدی - حکم قطعنامه برای جلوگیری از مخاطرات است؛ اصلاً کاری به تجویز شرب خمر ندارد.

آقای مدرسی یزدی - بله، تصریح این بند قطعنامه، در مورد سوء استفاده از الکل است. البته در این موارد، یعنی در همین ایمنی دریایی، برای سوء استفاده، حدی تعیین شده است که منافات با تحریم الکل و غیرقانونی بودن مصرف آن ندارد. کاربرد این بند از قطعنامه برای ایران مربوط به آنجایی می‌شود که کل مسافران یک کشتی خارجی مسیحی هستند. اگر در بین خودشان و در روی دریا هم شرب خمر کنند، ما قاعداً حتی از نظر شرعی هم نمی‌توانیم به آنها ایراد بگیریم؛ چون که اهل کتاب مجاز به شرب خمر هستند. البته، آن‌وقتی که با آنها قرارداد داشته باشیم یا اهل

«... در مقابل، نظر یکی از اعضاء محترم ...» که حقیر بودم «... آن بود که مستفاد از بخش الف-۸/۱ آن نیست که هر کسی بخواهد دریانورد گردد، لازم است این مقدار از الکل را استفاده نماید، بلکه این بخش متضمن این مطلب است که دریانورد در مقام انجام وظیفه و از نظر کاری بیش از این مقدار نمی‌تواند استفاده نماید؛ بدین معنا که استفاده از الکل به مقدار حد تعیین‌شده مانع از اشتغال به کار مورد نظر نبوده و مازاد بر آن قانوناً مانع است...»؛ یعنی مانع از اشتغال به آن کار است. «... و بالاخره تعیین حد برای این مطلب است نه تجویز شرب من حیث هو.

البته نظر اکثر اعضاء این بود که بالاخره مستفاد از بخش الف-۸/۱ آن است که در مقام دریانوردی می‌توانی این مقدار خاص از الکل را استفاده نمایند و این مطلب تجویز شرب الکل بوده و خلاف شرع می‌باشد.»

آقای یزدی - به نظرم می‌آید که در جلسه‌ی قبلی این موضوع بحث شد. آقایان مجمع مشورتی حقوقی هم ایراد گرفته بودند که از نظر بحث شرعی این مورد، تجویز شرب است؛ ولی همین‌طور که الآن بعضی از آقایان هم توضیح دادند، اینکه ما چه بگوییم چه نگوییم، بخواهیم یا نخواهیم مصرف الکل رواج دارد؛ چون شرب الکل در فضای خارج از ایران تقریباً آزاد است. این قطعنامه خواسته است جلوی خطر مصرف الکل برای دریانوردان را بگیرد و نخواسته است که بگوید مصرف الکل جایز است یا جایز نیست؛ بلکه فقط خواسته است که بگوید شربی که الآن متداول است، اگر بیشتر از این مقدار باشد، دریانورد نمی‌تواند به کارش ادامه بدهد. یعنی واقعاً جواب این فرد درست است؛ ولاً من هم در ابتدا چون مجمع مشورتی حقوقی ایراد گرفته بود و در آن جلسه هم اشاره کردم، به ذهنم می‌آمد که قطعنامه در حقیقت می‌خواهد مصرف این مقدار از الکل را تجویز کند؛ [بنابراین، این بند ناظر به جواز شرب الکل نیست]. ولی چون جواز مصرف الکل در دنیا جریان دارد، طبیعتاً چه ما بگوییم چه نگوییم، در فضای غیر حکومت ما مصرف الکل جواز دارد. این چیزی که این بند این قطعنامه ذکر کرده است به این منظور است، نه اینکه بخواهد مصرف آن را تجویز کند.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، [مقصود این است که این محدودیت برای مصرف الکل است]، ولو اینکه حالا دریانوردانی مصرف الکل نداشته باشند.

آقای ابراهیمیان - شرب خمر می‌تواند احکام متعددی داشته باشد؛ مثلاً ممکن است چند تا حکم وضعی یا تکلیفی بر آن

که شراب خورده است. خود فرد هم به جهنم می‌رود. اما اینکه قطعنامه شرب الکل را ممنوع کرده است، برای کار ممنوع کرده است؛ به‌خاطر مخاطرات آن ممنوع کرده است. یعنی اگر آدم مست بخواهد مثلاً ناخدای کشتی باشد یا بخواهد نگهبان کشتی باشد، به‌خاطر مخاطراتی که این کار دارد، فعالیت برای او ممنوع است. ظاهر این است دیگر. ظاهر عبارت این است. این کار برای جلوگیری از مخاطرات است. در مقام بیان احکام دیگر شرب خمر نیست.

آقای مدرسی یزدی - با استظهار، عین آن عبارت را بنویسید؛ «با استظهار به اینکه این ماده، منافات با قوانین منع شرب خمر ندارد، خلاف شرع تشخیص داده نشد.»

منشی جلسه - حاج‌آقا، ما ایرادی به این مصوبه نداشتیم که با استظهار، عبارتش را در نظرمان بگوییم.

آقای رهپیک - نه، اگر نمی‌خواهید ایراد بگیرید، چیزی ننویسید. برای چه چنین چیزی را بنویسیم؟ شبهه‌ای نداریم.

آقای مدرسی یزدی - چه عیبی دارد؟ این استظهار در نظرمان باشد تا سند باشد. شورای نگهبان در گذشته، خیلی وقت‌ها این کار را کرده است.

آقای ابراهیمیان - اسباب موجه حکمتان را می‌فرمایید؛ عیبی ندارد مستدل بگویید که این مصوبه به این دلیل ایرادی ندارد.

آقای مدرسی یزدی - استظهار ما با مصوبه‌ی مجلس مطابقت دارد.

آقای رهپیک - نه، می‌فرمایید ما به مجلس بگوییم که این مصوبه شبهه دارد و باید آن را رفع کنند یا الآن چه چیز دیگری باید بگوییم؟

آقای مدرسی یزدی - نه، می‌گوییم که این مصوبه با این استظهار، خلاف شرع نیست.

آقای علیزاده - بله، مصوبه را تأیید می‌کنید و می‌نویسید: «با استظهار به اینکه ...»

آقای مدرسی یزدی - این ماده و مشابه آن ...

آقای علیزاده - «... مستفاد از بخش الف-۸/۱ این است که منافاتی با حرمت و ممنوعیت شرب خمر ندارد، خلاف شرع تشخیص داده نشد.»

آقای مدرسی یزدی - بله، منافات با قوانین منع شرب خمر ندارد و خلاف شرع تشخیص داده نشد.

آقای علیزاده - در استظهارها ما نمی‌خواهیم به مصوبه ایراد بگیریم، هر چند آن استظهار را در نامه‌ی شورا به مجلس

جزیه باشند می‌توانند شرب خمر کنند. در این صورت، سرنشینان کشتی جدای از جامعه هستند و روی دریا مثل خانه‌ی آنها می‌ماند. یک کشتی هست و اگر اینها شراب هم بخورند، ما از نظر قانونی نمی‌توانیم جلوی‌شان را بگیریم، ولی از لحاظ شغلی نباید مصرف شرابشان از این میزانی که در این بند قطعنامه تعیین کرده‌اند، بالا بزنند. با استظهار اینکه حرمت شرب خمر، به نحوی در قانون هم هست.

آقای شب‌زنده‌دار - اگر سرنشینان کشتی مُسَلِم هم باشند، قاعده‌ی رعایت حد الکل در فعالیت دریانوردی همین‌طور است.

آقای رهپیک - این حکم قطعنامه شامل افسران ما هم می‌شود؛ فرض این حکم، فقط غیر مسلمانان نیست.

آقای یزدی - گفتند که این مصوبه در مقام تجویز مصرف الکل نیست.

آقای مدرسی یزدی - عیبی ندارد؛ مهم اینها [= مسیحیان] هستند که اگر یک کمی از الکل هم بخورند، ما چه کارشان می‌کنیم؟ تعزیرشان می‌کنیم؟ حدشان می‌زنیم؟

آقای شب‌زنده‌دار - این بحث، حیثی است دیگر.

آقای مدرسی یزدی - شما استظهار این نکته را در نظرمان بنویسید که این بند قطعنامه، منافات با قوانین منع شرب خمر ندارد و فقط از حیث شغلی است.

آقای رهپیک - منتهی این بحث الکل، در دو یا سه بند از قطعنامه بوده است که ما [در نظر مجمع مشورتی حقوقی] به آنها اشاره کردیم. این مورد، یکی از آن موارد است.

آقای مدرسی یزدی - حالا این بند (۱۰)، یک سبب از استظهار ما است.

آقای رهپیک - بله، بندی که مربوط به ممنوعیت مصرف الکل برای چهار ماه قبل از فعالیت بود، یک بند دیگری بود.

آقای مدرسی یزدی - حالا در همه‌ی بندهای مربوط به مصرف الکل، آن استظهاری که بنا شد بکنیم را بنویسیم. کاری ندارد دیگر.

آقای علیزاده - چه بنویسیم؟ آقایان عبارت را بفرمایید.

آقای یزدی - مقام، مقام اجازه‌ی شرب نیست؛ مقام این است که بیش از این مقدار شرب شده باشد، اجازه‌ی فعالیت دریانوردی نیست؛ چون برای کار خطر دارد و آلاً مسافری که آنجا در کشتی هست، می‌خواهد مسلمان باشد یا می‌خواهد مسیحی باشد، اگر خلاف شرع کرد و شراب خورد، به ما ربطی ندارد. فرد در دریا است و شراب خورده است؛ خب به جهنم

بود [مجمع مشورتی حقوقی] پژوهشکده‌ی شورای نگهبان روی این دو مصوبه، بیشتر کار کند.

آقای علیزاده - قرار بود مجمع مشورتی حقوقی آنها را بررسی کند؟
منشی جلسه - بله.

آقای علیزاده - آقایان اعضای مجمع در بررسی‌هایشان چه گفته‌اند؟

آقای هاشمی شاهرودی - آن هفته [در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۵ شورای نگهبان]، اساسنامه‌ی شرکت سرمایه‌گذاری قشم را که خواندیم.

آقای علیزاده - بله، ولی یک چیزهایی مانده بود که قرار شد مجدداً آنها را بررسی کنیم.

آقای ره‌پیک - یک اشکالی در مورد ماده (۴) این اساسنامه^۴ [و ماده (۲) اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار^۵]

→

اصل (۱۱۰) قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۶۲۲ مورخ ۱۳۹۳/۵/۶ به هیئت وزیران اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۳/۶/۲۶ هیئت وزیران، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۷/۳۰ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۲۳۴۲ مورخ ۱۳۹۳/۸/۳ به هیئت وزیران اعلام شد.

اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار نیز در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۴ به تصویب هیئت وزیران رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۸۵) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۰۰۸۷/۲۷۷۳۸ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۳ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه، در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و هیئت وزیران رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسات مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۸، ۱۳۹۳/۴/۲۵ و ۱۳۹۳/۵/۱ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۶۲۱ مورخ ۱۳۹۳/۵/۶ به هیئت وزیران اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۳/۶/۲۶ هیئت وزیران، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۷/۳۰ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۲۳۲۵ مورخ ۱۳۹۳/۷/۳۰ به هیئت وزیران اعلام شد.

۴. ماده (۴) اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم مصوب ۱۳۹۳/۳/۴ هیئت وزیران: «ماده ۴ - شرکت مجاز است در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی جهت تحقق اهداف خود نسبت به انجام موارد زیر اقدام نماید: الف- سرمایه‌گذاری در فعالیتهای عمرانی، صنعتی، بازرگانی و خدماتی با مشارکت سایر سرمایه‌گذاران در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی.

ب- ...

۵. ماده (۲) اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار مصوب

←

می‌نویسیم. قبلاً هم استظهارمان را در نظرمان می‌نوشتیم.^۱
آقای مدرس‌ی یزدی - بنویسید: «با استظهار اینکه این مصوبه منافاتی با ممنوعیت و احکام قوانین حرمت شرب خمر، اعم از وضعی و تکلیفی ندارد، مغایر با موازین شرع شناخته نشد.»
آقای علیزاده - بله.^۲

اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم و اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار

منشی جلسه - «اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم» و «اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار»^۳ قرار

۱. شورای نگهبان تاکنون در موارد متعدد، با توجه به استظهار خود از یک مصوبه، مصوبه‌ی مجلس را تأیید نموده است. برای نمونه، در نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۳۷۶۹ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه مجازات قاچاق اسلحه و مهمات و دارندگان سلاح و مهمات غیرمجاز مصوب ۱۳۹۰/۶/۷ مجلس شورای اسلامی آمده است: «... با توجه به اینکه با حذف ماده (۴) اشکال موضوعاً منتفی است و ماده (۱۹) نیز با عنایت به اصلاح به عمل آمده و با استظهار به اینکه قاضی در هر مورد مبادرت به رسیدگی قضایی می‌کند، اشکال قبلی این شورا مرتفع گردید.» متن ماده (۱۹) اصلاحی مجلس، بدین شرح است: «ماده ۱۹ - کلیه سلاح‌ها، مهمات، اقلام و مواد تحت کنترل کشف‌شده موضوع این قانون، به موجب حکم دادگاه به نفع دولت (وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح) ضبط می‌شود.»

۲. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۱۹۵/۲۴۷۰۱ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۵ و پیرو نامه شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۲۳ مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۵، لایحه تصویب قطعنامه‌های کنفرانس مورخ ۲۰۱۰ (۱۳۸۹) اعضای کنوانسیون بین‌المللی استانداردهای آموزش، صدور گواهینامه‌ها و نگهبانی دریانوردان (STCW) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ پنجم خردادماه یکهزار و سیصد و نود و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اصلاحات به عمل آمده، نظر این شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- با استظهار به اینکه بخش‌های (الف) و (ب) و (۸/۱) فصل هشتم و موارد مشابه آن منافاتی با قوانین مرتبط با حرمت و ممنوعیت شرب خمر ندارد، بنابراین مصوبه مرقوم خلاف موازین شرع تشخیص داده نشد.»

۳. اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۴ به تصویب هیئت وزیران رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۸۵) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۴۹۴۱۸/۲۷۷۲۳ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۳ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه، در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و هیئت وزیران رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسات مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۸، ۱۳۹۳/۴/۲۵ و ۱۳۹۳/۵/۱ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با موازین شرع و نیز بند (۱)

←

در خصوص بحث ممنوعیت دولت از سرمایه‌گذاری بود.

آقای اسماعیلی - ما به این ایراد که رأی دادیم.

آقای ره‌پیک - نه، رأی ندادیم.

آقای سلیمی - واقعاً اشکالی نیست.

آقای علیزاده - هیئت وزیران این اختیار را داده است؛ پس این شرکت می‌تواند [سرمایه‌گذاری کند].

آقای ره‌پیک - نه، بحث مغایرت این ماده با سیاست‌های کلی اصل (۴۴) بود.

آقای سلیمی - نتیجه‌ی بررسی شما در مجمع مشورتی چه شد؟

آقای ره‌پیک - ببینید؛ در رابطه با مناطق آزاد چند تا قانون وجود دارد. یکی همان «قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران» است. در [ماده (۴)] آن قانون به هیئت وزیران برای تأسیس و اداره‌ی شرکت‌های تابعه، اختیاراتی داده بود.^۱ بعد، در [بند (الف) ماده (۱۱۲)] قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه [مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۲۵] در مورد مناطق آزاد یک حکمی وجود دارد که گفته است: «...»

→

۱۳۹۳/۳/۴ هیئت وزیران: «ماده ۲- شرکت جهت تحقق اهداف خود مجاز است در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی نسبت به انجام موارد زیر اقدام نماید:

الف- سرمایه‌گذاری و انجام امور صید و خدمات صیادی، پرورش و تکثیر و عمل‌آوری انواع آبزیان و امور مجاز خدماتی، عمرانی و تجاری
ب- انجام فعالیت‌ها و اقدامات لازم درخصوص شناسایی و جذب سرمایه‌گذاران توانمند داخلی و خارجی جهت سرمایه‌گذاری در منطقه با رعایت مقررات سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تجاری- صنعتی موضوع تصویب‌نامه شماره ۳۳۴۳۲/ت۲۳ مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۶ و اصلاحات بعدی آن.

تبصره- تأسیس شرکت و مشارکت در سهام شرکت‌ها تا سقف (۴۹٪) و جذب نیروی انسانی با هماهنگی دبیرخانه و در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی می‌باشد.»

۱. ماده (۴) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۴- هیئت وزیران مسئولیت:

الف- تصویب آیین‌نامه‌ها و هماهنگ نمودن کلیه فعالیت‌های هر منطقه
ب- تصویب اساسنامه سازمان و شرکت‌های تابعه
ج- تصویب برنامه‌های عمرانی، فرهنگی، بودجه سالانه و عملکرد صورت‌های مالی سازمان‌های مناطق

د- تصویب مقررات امنیتی و انتظامی مناطق با تأیید فرماندهی کل قوا
ه- اعمال نظارت عالیه بر فعالیت‌های مناطق
را به عهده خواهد داشت.»

سازمان‌های مناطق آزاد منحصراً بر اساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار اداره می‌شوند.» همچنین در سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و بعد از آن، قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی به تصویب رسید. در ماده (۹۲) این قانون [مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵] گفته است: «از تاریخ تصویب این قانون، کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن نسخ می‌گردد و مادام که در قوانین بعدی، نسخ و یا اصلاح مواد و مقررات این قانون، صریحاً و با ذکر نام این قانون و ماده مورد نظر قید نشود، معتبر خواهد بود؛» یعنی این قانون بر قانون مربوط به مناطق آزاد حاکم است. حالا این بحث‌های مربوط به این قانون طولانی است. این قانون در یک‌جایی به دولت اجازه‌ی ورود به سرمایه‌گذاری نداده است و در یک‌جایی اجازه‌ی ورود داده است.^۲ بحث ما آنجایی است که طبق این قانون، به دولت

۲. ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ (اصلاحی ۱۳۸۹/۱۲/۱۱): «ماده ۳- قلمرو فعالیت‌های اقتصادی دولت به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف- مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت برای دولت در آن دسته از بنگاه‌های اقتصادی که موضوع فعالیت آنها مشمول گروه یک ماده (۲) این قانون است، اعم از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تأسیس مؤسسه و یا شرکت دولتی، مشارکت با بخش‌های خصوصی و تعاونی و بخش عمومی غیردولتی، به هر نحو و به هر میزان ممنوع است. تبصره ۱- ...

تبصره ۲- تداوم مالکیت، مشارکت و مدیریت دولت در بنگاه‌های مربوط به گروه یک ماده (۲) این قانون و بعد از انقضای قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی و یا شروع فعالیت در موارد ضروری تنها با پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی و برای مدت معین مجاز است.

تبصره ۳- سازمان‌های توسعه‌ای مصوب دولت پس از فراخوان عمومی از سوی وزارتخانه یا شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط و احراز عدم تمایل بخش‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری بدون مشارکت دولت در طرح‌های اقتصادی موضوع فعالیت‌های گروه یک ماده (۲) این قانون در مناطق کمتر توسعه‌یافته می‌توانند به هر میزان اقدام به سرمایه‌گذاری مشترک با بخش‌های غیردولتی نمایند. سهام یا قدرالسهم دولتی ناشی از این نوع مشارکت باید ظرف حداکثر سه سال پس از بهره‌برداری با رعایت مقررات این قانون واگذار شود.

نوع طرح‌های اقتصادی، نحوه فراخوان و حد مجاز سرمایه‌گذاری دولت در هر مورد باید توسط وزارتخانه ذی‌ربط، وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری به طور مشترک تهیه شود و به تصویب هیئت وزیران برسد.

دولت موظف است فهرست و مشخصات این طرح‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها را همه‌ساله به صورت جداگانه و پیوست لوایح بودجه سنواتی به مجلس شورای اسلامی اعلام نماید.

←

حقوقی این است. ما جزئیات مطالب را در متن گزارش مجمع آورده‌ایم.^۲ چون جزئیات آن خیلی مفصل است و به قوانین متعددی ارجاع شده است، از ذکر آن خودداری می‌کنم؛ اینها در متن گزارش به تفصیل آمده است. ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، فعالیت‌های اقتصادی را به سه گروه تقسیم کرده است.^۳ ماده (۳) این قانون هم مواردی را که فعالیت دولت در آن زمینه‌ها استثنا شده است و هم مواردی که فعالیت دولت در آن زمینه‌ها ممنوع است، ذکر کرده است. این ماده، فعالیت دولت را در کارهای غیر از عناوین صدر اصل (۴۴) ممنوع کرده است.

آقای یزدی - شما به اصل تأسیس این شرکت‌ها اشکال وارد می‌کنید.

۲. در این خصوص، بنگرید به نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (پژوهشکده شورای نگهبان)، شماره ۹۳۰۵۰۱۹، مورخ ۱۳۹۳/۵/۱، صص ۱-۱۳، قابل مشاهده در نشانی زیر: yon.ir/YxWRe

۳. ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵: «ماده ۲- فعالیت‌های اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران شامل تولید، خرید و یا فروش کالاها و یا خدمات به سه گروه زیر تقسیم می‌شود:

گروه یک- تمامی فعالیت‌های اقتصادی به جز موارد مذکور در گروه دو و سه این ماده

گروه دو- فعالیت‌های اقتصادی مذکور در صدر اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی به جز موارد مذکور در گروه سه این ماده

گروه سه- فعالیت‌ها، مؤسسات و شرکت‌های مشمول این گروه عبارتند از:

(۱) شبکه‌های مادر مخابراتی و امور واگذاری بسامد (فرکانس)

(۲) شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی

(۳) تولیدات محرمانه یا ضروری نظامی، انتظامی و امنیتی به تشخیص فرماندهی کل نیروهای مسلح

(۴) شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز

(۵) معادن نفت و گاز

(۶) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و ، بانک توسعه صادرات، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه تعاون

(۷) بیمه مرکزی و شرکت بیمه ایران

(۸) شبکه‌های اصلی انتقال برق

(۹) سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران

(۱۰) سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی

(۱۱) رادیو و تلویزیون

تشخیص، انطباق و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی موضوع این ماده با هر یک از سه گروه به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی ظرف شش ماه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد و در مورد بند (۳) گروه سه، مصوبه هیئت وزیران باید به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح برسد.»

اجازه‌ی ورود داده نشده است. ماحصل بحث ما [در مجمع مشورتی حقوقی] این است که آن مواردی که در این قانون [= ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴)] به دولت اجازه‌ی ورود داده شده است، شامل اساسنامه‌های این دو شرکت نمی‌شود. سرمایه‌گذاری دولت در امور خدماتی و مانند آن، مغایر سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای این سیاست‌ها است؛ چون هم در [جزء (۱) بند (الف)] سیاست‌های کلی اصل (۴۴)^۱ و هم در [تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳)] قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) گفته شده است که فعالیت در این بند، یعنی این بندی که فعالیت دولت در آن موارد ممنوع شده است، فعالیت و تداوم فعالیت صرفاً در موارد ضروری، با پیشنهاد هیئت دولت و تصویب مجلس برای مدت معین مجاز است. ماحصل بحث مجمع مشورتی

→

حکم این تبصره تا پایان قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران اعتبار دارد.

تبصره ۴- ...

ب- دولت مکلف است هشتاد درصد (۸۰٪) از ارزش مجموع سهام بنگاه‌های دولتی در هر فعالیت مشمول گروه دو ماده (۲) این قانون به استثناء راه و راه‌آهن را به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی واگذار نماید.

تبصره ۱- دولت مجاز است به منظور حفظ سهم بهینه بخش دولتی در فعالیت‌های گروه دو ماده (۲) این قانون با توجه به حفظ حاکمیت دولت، استقلال کشور، عدالت اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی به میزانی سرمایه‌گذاری نماید که سهم دولت از بیست درصد (۲۰٪) ارزش این فعالیت‌ها در بازار بیشتر نباشد.

تبصره ۲- ...

ج - سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت در فعالیت‌ها و بنگاه‌های مشمول گروه سه ماد (۲) این قانون منحصراً در اختیار دولت است.

تبصره ۱- ...»

۱. جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) ابلاغی ۱۳۸۴/۳/۱ مقام معظم رهبری: «الف- سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی و جلوگیری از بزرگ شدن بخش دولتی:

۱- دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل (۴۴) را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل (۴۴) نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالانه حداقل (۲۰٪) کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند. با توجه به مسئولیت نظام در حُسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) توسط دولت، بنا به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است. اداره و تولید محصولات نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نیروهای مسلح و امنیتی که جنبه محرمانه دارد، مشمول این حکم نیست.»

آقای سوادکوهی - چون مجلس این اجازه را به دولت نداده است، شما می‌خواهید [بگویید که این مصوبه خلاف سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است؟]

آقای رهپیک - بله، ما می‌گوییم که خلاف سیاست‌های کلی است؛ چون دولت باید در این‌جور موارد که مجوز سرمایه‌گذاری در موارد ممنوعه را به شرکت‌های دولتی می‌دهد، به مجلس پیشنهاد کند و مجلس نیز برای مدت معین چنین فعالیتی را مجاز کند.

آقای مدرس‌یزدی - ابتدا باید هیئت وزیران به مجلس پیشنهاد کند، بعد مجلس آن را تصویب کند.

آقای رهپیک - هر دو را این بند آورده است. ما با معاونت حقوقی دولت هم صحبت کردیم. در جلسه‌ی قبل، قرار شد که با آنها هم صحبت کنیم. با ایشان مذاکره شد. ایشان به همین استثناء [ی مذکور در ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴)] استناد کردند؛ مثلاً گفتند که [طبق تبصره (۳) بند (الف) ماده (۳) این قانون] دولت می‌تواند در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته سرمایه‌گذاری کند. گفتند که این مواردی که در اساسنامه آمده است، هیچ‌کدام ربطی به آن موارد ممنوعه‌ی مذکور در سیاست‌های کلی اصل (۴۴) ندارد؛ لذا دولت می‌تواند چنین سرمایه‌گذاری بکند.

آقای مدرس‌یزدی - ولی دولت در این اساسنامه نگفته است که [سرمایه‌گذاری فقط برای انجام این] خدمات انجام می‌شود.

آقای رهپیک - بله دیگر، این سیاست‌های کلی به دولت گفته است که شما بروید و در آن زمینه از مجلس مجوز بگیرید؛ یعنی وقتی که دولت می‌خواهد شروع به فعالیت در آن زمینه کند، فقط برای مدت معین و با مجوز مجلس می‌تواند آن کار را انجام دهد؛ یعنی آن استثناء ربطی به موارد ممنوعه‌ی مذکور در سیاست‌های کلی ندارد.

آقای ابراهیمیان - فرض بر این است که شرکتی که تشکیل می‌شود، می‌خواهد سرمایه‌گذاری کند. درست است؟ عنوان این شرکت، شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه‌ی قشم است.

آقای رهپیک - ما الآن در تأسیس این شرکت بحثی نداریم. حالا تأسیس شرکت، بر اساس وظایفی که [در ماده (۹) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی] برای هیئت وزیران نوشته شده است، آن مجوزها را دارد. اما چون این شرکت‌ها، شرکت‌های دولتی هستند و این اساسنامه‌ها گفته است که این شرکت‌ها در این موارد سرمایه‌گذاری کنند، این، خلاف [جزء

آقای رهپیک - نه، ما می‌گوییم ماده (۴) اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم [و ماده (۲) اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار]، خلاف سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی است. در این سیاست‌های کلی گفته شده است که فعالیت در عناوین خارج از عناوین صدر اصل (۴۴) [به پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی است]. منظور مواردی است که دولت می‌خواهد فعالیت‌های خدماتی، بازرگانی و امثال آن انجام دهد؛ نه آن صنایع بزرگ، مخابرات و صنایع مادر که لازم است که آن صنایع در دست دولت باقی بماند؛ چون [در ماده (۹۲)] خود قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) گفته است: «از تاریخ تصویب این قانون، کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن نسخ می‌گردد...»؛ یعنی این قانون، حاکم بر قوانین قبلی است. در جای دیگر از آن قانون [= تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳)] هم گفته است: تداوم فعالیت و شروع فعالیت دولت در فلان موارد ممنوع است و اگر ضرورتی هم در بین باشد، به پیشنهاد دولت و تصویب مجلس برای مدت معین مجاز است.^۱ با این وصف، ماده (۴) اساسنامه‌ی قشم، اشکال دارد.

آقای ابراهیمیان - ما نمی‌توانیم به خود قانون اجرای سیاست‌های کلی استناد کنیم و به این مصوبه ایراد بگیریم.

آقای رهپیک - نه، این ماده مغایر با خود سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است. ما فقط به خود سیاست‌ها استناد می‌کنیم. بله، در قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) هم عین همین مطلب را آورده است.

۱. تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵: «ماده ۳- قلمرو فعالیت‌های اقتصادی دولت به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف- مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت برای دولت در آن دسته از بنگاه‌های اقتصادی که موضوع فعالیت آنها مشمول گروه یک ماده (۲) این قانون است، اعم از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تأسیس مؤسسه و یا شرکت دولتی، مشارکت با بخش‌های خصوصی و تعاونی و بخش عمومی غیردولتی، به هر نحو و به هر میزان ممنوع است.

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- تداوم مالکیت، مشارکت و مدیریت دولت در بنگاه‌های مربوط به گروه یک ماده (۲) این قانون و بعد از انقضاء قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی و یا شروع فعالیت در موارد ضروری، تنها با پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی و برای مدت معین مجاز است.»

ماده (۳) این قانون می‌گوید: «تداوم مالکیت، مشارکت و مدیریت دولت در بنگاه‌های مربوط به گروه (۱) ماده (۲) این قانون و بعد از انقضاء قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی و یا شروع فعالیت در موارد ضروری تنها با پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی و برای مدت معین مجاز است.»

آقای یزدی - حالا اگر اشکالی را وارد می‌دانید، رأی بگیرید. بعد، اشکالات دیگر این اساسنامه را هم باید نگاه کنیم.

آقای شب‌زنده‌دار - اشکالات دیگر بررسی شد؛ فقط همین مطالب مانده بود.

آقای یزدی - همین اشکال باقی مانده بود؟ یک اشکال شرعی هم در جلسه‌ی قبل [= جلسه‌ی مورخ ۹۳/۴/۲۵] مطرح شد.

آقای شب‌زنده‌دار - بله، آن اشکال در جلسه‌ی قبل بررسی شد.

آقای یزدی - بله، در مورد آن صحبت شد.

آقای مدرسی یزدی - به نظر من اشکال آقایان اعضای مجمع مشورتی حقوقی وارد است.

آقای یزدی - حاصل این اشکال این است که دولت نمی‌تواند برای این کارها [= کارهای مذکور در ماده (۴) اساسنامه‌ی شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه‌ی قشم و ماده (۲) اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار] سرمایه‌گذاری کند.

آقای مدرسی یزدی - بله، این شرکت‌ها باید برای بخش تعاونی، بخش خصوصی و بخش‌های غیردولتی چنین سرمایه‌گذاری را تمهید بکنند.

آقای علیزاده - این یک سرمایه‌گذاری است که ظاهراً این ماده می‌گوید خود دولت آن را انجام دهد. آقای دکتر ره‌پیک، چنین چیزی را نمی‌گوید؟

آقای ره‌پیک - بله، می‌گوید خود شرکت سرمایه‌گذاری کند.

آقای مدرسی یزدی - ماده (۴) آن مورد را هم دارد؛ بند (الف) آن را ببینید.

آقای علیزاده - می‌خواهیم در نظرمان این را بگوییم که این ماده ظهور در این دارد که خود دولت در این موارد سرمایه‌گذاری می‌کند.

آقای مدرسی یزدی - ولو با شراکت برای سرمایه‌گذاری، باز هم این مصوبه اشکال دارد. بند (الف) ماده (۴) گفته است: «سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های عمرانی، صنعتی، بازرگانی و خدماتی با مشارکت سایر سرمایه‌گذاران در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی».

(۱) بند (الف) [سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است. سیاست‌های کلی اصل (۴۴) گفته است در این موارد، دولت و شرکت‌های دولتی سرمایه‌گذاری نکنند.

آقای ابراهیمیان - آخر اساساً خود این شرکت، یک شرکت سرمایه‌گذاری است. عرض من این است که شرکت، یک شرکت سرمایه‌گذاری است.

آقای ره‌پیک - خب، این شرکت باید در موارد دیگر سرمایه‌گذاری کند. این موارد خارج از عنوان صدر اصل (۴۴) را باید به بخش خصوصی تحویل دهد.

آقای مدرسی یزدی - اگر در این اساسنامه فقط ماده (۳) بود، مشکلی نداشت؛ این ماده می‌گوید شما سرمایه جذب بکن و به بخش خصوصی بده؛ ولی ماده (۴) شرکت دولتی را به عنوان سرمایه‌گذار معرفی کرده است.

آقای ابراهیمیان - این ماده (۴)، همان قسمت مربوط به خدمات را گفته است.

آقای اسماعیلی - حالا آن [فعالیت مذکور در ماده (۴)] مربوط به موارد استثنا از ممنوعیت فعالیت دولت نیست.

آقای مدرسی یزدی - به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) نگاه کنید؛ دولت باید شروع و تداوم فعالیت خود را به مجلس ببرد تا مجلس تصویب کند، ولو اینکه این فعالیت‌ها جزء موارد استثنا از موارد ممنوعه باشد.

آقای ره‌پیک - در انتهای جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) آمده است: «... با توجه به مسئولیت نظام در حُسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عنوان صدر اصل (۴۴) توسط دولت بنا به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است...».

آقای مدرسی یزدی - این ماده، بر اساس تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) هم اشکال دارد.

آقای ره‌پیک - عین همین عبارت هم در قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) آمده است. تبصره (۲) بند (الف)

۱. ماده (۳) اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم مصوب ۱۳۹۳/۳/۴ هیئت وزیران: «ماده ۳- هدف شرکت بسترسازی به منظور دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی، صنعتی، عمرانی، بازرگانی و خدماتی جزیره قشم از طریق جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی و ارائه خدمات پشتیبانی و اقتصادی در زمینه‌های مختلف سرمایه‌گذاری به فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی قشم است.»

فلان است. تبصره‌ی این قانون را هم بیاورید. تبصره (۲) مربوط به کجا است؟

آقای ره‌پیک - این تبصره، مربوط به بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی است.

آقای مدرسی یزدی - بله، بند (الف) ماده (۴)، خلاف قانون اجرای سیاست‌های کلی است. این هم مهم است. در قانون سیاست‌های کلی هم به چنین چیزی تصریح شده است؛ چون اساساً اساسنامه نباید مخالف با سیاست‌های کلی باشد و نیز نباید خلاف قانون اجرای آن باشد.

آقای علیزاده - می‌گوییم با توجه به تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی، مخالف سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است.

آقای مدرسی یزدی - بله؛ بلکه اصلاً مغایر با قانون عادی هم هست.

آقای شب‌زنده‌دار - اعلام مغایرت این مصوبه با قانون عادی، وظیفه‌ی رئیس مجلس است.

آقای علیزاده - یعنی شما می‌خواهید بگویید آن قانونی که در مقام تفسیر این سیاست‌های کلی آمده است، آن هم این را می‌گوید؟ این را می‌خواهید بگویید؟ تبصره (۲) مربوط به ماده‌ی چند قانون است؟

آقای مدرسی یزدی - تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳) قانون.

آقای علیزاده - کدام ماده؟

آقای مدرسی یزدی - در صفحه (۶) [گزارش مجمع مشورتی حقوقی، این تبصره آمده است؛] تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳).

آقای علیزاده - تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴).

آقای مدرسی یزدی - چون یک قانون در این رابطه نوشته شده است؛ اساسنامه‌ها هم که تصویب می‌شود، نباید خلاف قانون باشد. پس بنابراین [به حکم اصل (۸۵) قانون اساسی] خلاف قانون اساسی است.

آقای ابراهیمیان - یک نکته‌ای که به نظر رسید، این بحث مربوط به کنترل اساسنامه‌ها با محتوای قانون اساسی، موازین شرع و بعد، قوانین عادی است. قانون اساسی گفته است که مصوبات دولت نباید خلاف قانون عادی باشد؛ ادامه‌ی اصل (۸۵) گفته است که در هر صورت، این مصوبات، نباید خلاف قانون عادی باشد. آن کمیسیونی [= هیئت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین] که در مجلس هست، اینها را کنترل

آقای علیزاده - سرمایه‌گذاری این شرکت با شراکت دیگران، خلاف جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است.

آقای علیزاده - آقایانی که به این ماده ایراد دارند، اعلام رأی بفرمایند.

آقای مدرسی یزدی - اطلاق سرمایه‌گذاری ایراد دارد. اطلاق سرمایه‌گذاری در بند (الف) ماده (۴) خلاف جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است.

آقای علیزاده - اطلاق بند (الف) ماده (۴) ظهور در این دارد که خود دولت می‌خواهد سرمایه‌گذاری کند.

آقای اسماعیلی - چرا؟

آقای یزدی - این بند ظهور دارد که دولت هم می‌تواند سرمایه‌گذاری بکند.

آقای مدرسی یزدی - نه، اطلاق بند (الف) ایراد دارد. یک وقتی می‌بینیم مثلاً فرض کنید که یک چیزهایی زیربنایی است، حاکمیتی است، سرمایه‌گذاری در این موارد مشکلی ندارد؛ اما اطلاق این بند اشکال دارد.

آقای علیزاده - «دولت در مواردی که با توجه به سیاست‌های کلی ممنوع از سرمایه‌گذاری ولو با شرایط است اقدام نماید، خلاف اصل مذکور است.»

آقای اسماعیلی - بله.

آقای شب‌زنده‌دار - یعنی چون اطلاق این بند، چنین چیزی را تجویز می‌کند، ایراد دارد.

آقای مدرسی یزدی - چون جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) تصریح کرده است تداوم مالکیت و مدیریت دولت ممنوع است. البته، مشارکت دولت را هم ممنوع کرده است؛ تصریح می‌کند.

آقای ره‌پیک - بند (الف) ماده (۴)، مغایر با قسمت اخیر جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی است.

آقای یزدی - بله، خلاف سیاست‌های کلی است.

آقای علیزاده - آقای دکتر ره‌پیک، بند (الف) ماده (۴)، خلاف بند (الف) سیاست‌های کلی است؟

آقای ره‌پیک - نه، خلاف قسمت اخیر جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است.

آقای علیزاده - پس این بند، مخالف سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است. نتیجه آن می‌شود که خلاف بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی است.

آقای مدرسی یزدی - به اضافه، این بند، خلاف تبصره (۲)

آقای شب‌زنده‌دار - وظیفه‌ی شورای نگهبان، تشخیص مغایرت

مصوبات با قانون اساسی و موازین شرع است.

آقای ابراهیمیان - می‌دانید اثر این حرف چیست؟ اثرش این است که ما باید در اظهار نظر در مورد هر مصوبه‌ی دولت، قوانین عادی را هم بررسی کنیم و ببینیم آیا آن مصوبه، مغایر قوانین عادی است یا نه؟ این کار، کار شورای نگهبان نیست.

آقای مدرسی یزدی - اصل (۸۵)، در ادامه‌اش می‌گوید: «علاوه بر این، مصوبات دولت نباید مخالف قوانین و مقررات عمومی کشور باشد.»

آقای علیزاده - ادامه‌اش را هم بخوانید: «علاوه بر این، مصوبات دولت نباید مخالف قوانین و مقررات عمومی کشور باشد و به منظور بررسی و اعلام عدم مغایرت آنها با قوانین مزبور، باید ضمن ابلاغ برای اجرا، به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی برسد.» آن کار [= کار تطبیق مصوبات دولت با قوانین عادی] با ما نیست. اگر منظور شما این است که ما چنین کاری را انجام دهیم، این با کار ما مغایر است.

آقای مدرسی یزدی - فقط، کار ما مشکل می‌شود.

آقای سلیمی - پس چه شد؟ فقط می‌نویسید این مصوبه مغایر با قانون اساسی است؟

آقای هاشمی‌شاهرودی - کجای این اساسنامه خلاف قانون اساسی است؟

آقای علیزاده - ما می‌گوییم که این اساسنامه، خلاف سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است.

آقای هاشمی‌شاهرودی - چه کسی گفته است؟ همه‌ی محتوای قانون عادی مجلس که سیاست کلی نیست.

آقای سلیمی - ما نگفتیم که خلاف قانون عادی است.

آقای هاشمی‌شاهرودی - خیلی خب، این اساسنامه خلاف کدام سیاست‌ها است؟

آقای علیزاده - ما به قانون عادی استناد نکردیم؛ گفتیم خلاف جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) است.

آقای هاشمی‌شاهرودی - مگر سیاست‌های کلی چه گفته است؟

آقای علیزاده - گفته است که دولت نمی‌تواند در آن موارد ولو با مشارکت با شرکت‌های خصوصی، سرمایه‌گذاری کند.

آقای هاشمی‌شاهرودی - قانون اجرای سیاست‌های کلی گفته است یا سیاست‌های کلی مجمع تشخیص مصلحت نظام چنین چیزی را گفته است؟

آقای علیزاده - بله، سیاست‌های کلی اصل (۴۴) چنین چیزی را

می‌کند و به مجلس اعلام می‌کند.

آقای مدرسی یزدی - ما نمی‌گوییم که چون این بند (الف) ماده (۴)، خلاف قانون عادی است، ما ایراد بگیریم. نه، آن بند خلاف سیاست‌های کلی است.

آقای ره‌پیک - منظور، مغایرت این بند با قانونی است که ناظر به سیاست‌های کلی است.

آقای ابراهیمیان - نه، می‌دانید چه مشکلی پیش می‌آید؟ مشکلی این است که ما چیزی را تأیید می‌کنیم [که نباید خلاف قوانین عادی باشد]. در صورتی که جایگاه شورای نگهبان در قانون اساسی معلوم است. یعنی اگر ما این مصوبه را تأیید کردیم، این مصوبه به آن کمیسیونی که در مجلس هست، می‌رود و آنها اعلام می‌کنند که این اساسنامه، خلاف قانون عادی است؛ حال آنکه ما هیچ ایرادی به آن نگرفته‌ایم.

آقای مدرسی یزدی - آنها اعلام بکنند؟

آقای ابراهیمیان - ما نمی‌توانیم هیچ کنترلی روی تطبیق مصوبات دولت با قوانین عادی انجام دهیم.

آقای علیزاده - ما که در ایرادمان می‌گوییم که در قانون اجرای سیاست‌ها، این موضوع تصویب شده است، در واقع می‌خواهیم بگوییم که قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، مبین سیاست‌های کلی ابلاغ‌شده است.

آقای مدرسی یزدی - اصلاً ما می‌توانیم خودمان چنین ایرادی را بگیریم؛ چون اصل (۸۵) قانون اساسی می‌گوید: «... همچنین مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب دائمی اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های ذی‌ربط واگذار کند و یا اجازه تصویب آنها را به دولت بدهد. در این صورت، مصوبات دولت نباید با اصول و احکام مذهب رسمی کشور و یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد. ...»

آقای علیزاده - اصل (۸۵)، تطبیق مصوبات دولت با قوانین عادی را گفته است.

آقای مدرسی یزدی - نه، «... در این صورت، مصوبات دولت نباید با اصول و احکام مذهب رسمی کشور و یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد. تشخیص این امر به ترتیب مذکور در اصل نود و ششم با شورای نگهبان است. علاوه بر این، مصوبات دولت نباید مخالف قوانین و مقررات عمومی کشور باشد ...» ما می‌گوییم خلاف قانون اساسی است، چرا؟ چون قانون اساسی گفته است که مصوبات دولت، خلاف قانون هم نباید باشد.

آقای علیزاده - تشخیص آن به عهده‌ی مجلس است.

نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۲۱۲ مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸ [ایراد اصل (۸۰) قانون اساسی گرفته بودیم؛ گفته بودیم: «پرداخت کمک به نحو مذکور در ماده واحده،^۳ مغایر اصل (۸۰) قانون اساسی شناخته شد.» مجلس ماده واحده را این‌طور اصلاح کرده است: «در سطر چهارم ماده واحده، عبارت «با رعایت اصل هشتماد (۸۰) قانون اساسی» بعد از کلمه «کمک» اضافه می‌شود.»

آقای عزیزاده - آقایانی که با اصلاح به عمل آمده، ایراد را باقی می‌دانند، رأی بدهند.^۴

→

عربی و تصویب اساسنامه آن در تاریخ ۱۳۹۱/۹/۲۹ به تصویب هیئت وزیران رسید. این لایحه، پس از ارسال به مجلس شورای اسلامی، نهایتاً در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۵ به تصویب نمایندگان رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۷۲/۱۶۷۳۰ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۷ به شورای نگهبان ارسال شد. این مصوبه، در مجموع در دو مرحله بین شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی رفت و برگشت داشته است. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با اصل (۸۰) قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۲۱۲ مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۹ مجلس، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۸۶ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

۳. ماده واحده لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن مصوبه ۱۳۹۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده- به دولت اجازه داده می‌شود در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی به شرح اساسنامه پیوست عضویت یابد و نسبت به پرداخت حق عضویت مربوط و یا کمک اقدام نماید. تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت بر عهده دولت است.»

۴. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۸۶ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۷۲/۲۹۴۳۹ مورخ ۱۳۹۳/۴/۳۱ و پیرو نامه شماره ۹۳/۱۰۲/۱۲۱۲ مورخ ۱۳۹۳/۳/۲۸، لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و نهم تیرماه یکهزار و سیصد و نود و سه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

گفته است. آن جزء (۱) بند (الف)، مربوط به خود سیاست‌های کلی است. آن تبصره (۲) که اعضای محترم به آن استناد می‌کردند، مربوط به قانون اجرای سیاست‌های کلی است.^۱

لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن (اعاده‌شده از شورای نگهبان)

منشی جلسه - «لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری عربی و تصویب اساسنامه آن (اعاده‌شده از شورای نگهبان)»^۲ به مصوبه‌ی قبلی مجلس، [در

۱. نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۶۲۲ مورخ ۱۳۹۳/۵/۶ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۴۹۴۱۸/۲۷۷۲۳ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۳، اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم مصوب جلسه مورخ چهارم خردادماه یکهزار و سیصد و نود و سه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱- بند (الف) ماده (۴) ظهور در این دارد که دولت در مواردی مبادرت به سرمایه‌گذاری می‌نماید که با توجه به سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی توجهاً به تبصره (۲) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های مرقوم، از سرمایه‌گذاری ممنوع می‌باشد؛ لذا اطلاق بند مذکور مغایر قسمت اخیر جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) و بالتبقیه مغایر بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی می‌باشد.

۲- اطلاق استفاده از تسهیلات مالی در بند (ج) ماده (۴) از جهت شمول آن نسبت به استفاده از وام و تسهیلات مالی خارجی که در برخی از موارد مستلزم انجام معاملات ربوی می‌باشد، خلاف موازین شرع شناخته شد.»

نظر شماره ۹۳/۱۰۲/۱۶۲۱ مورخ ۱۳۹۳/۵/۶ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۵۰۰۸۷/۲۷۷۳۸ مورخ ۱۳۹۳/۳/۱۳ اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار مصوب جلسه مورخ چهارم خردادماه یکهزار و سیصد و نود و سه هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

- بند (الف) ماده (۲) اصلاحی و تبصره ماده مذکور، مغایر قسمت اخیر جزء (۱) بند (الف) سیاست‌های کلی اصل (۴۴) و بالتبقیه مغایر بند (۱) اصل (۱۱۰) قانون اساسی می‌باشد.»

۲. لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بیمه‌گران و اتکایی‌گران خطرهای تجاری و غیرتجاری در کشورهای عضو سازمان تعاون اسلامی و مؤسسه تضمین اعتبارات صادراتی و سرمایه‌گذاری

←